

שלא צייר תמונת משה כהוגן. והמלך אשר נכסף לדעת מי משניהן יצדק, נסע ברכבו ובפרשיו ויבוא אל תוך מחנה ישראל. ובבואו וישא עיניו וירא את משה איש האלהים מרחוק וימהר ויקח את הציור מתוך חצונו, ויבט והנהו כתמונתו וצלמו כאשר צייר הצייר, וקלע אל השערה ולא יחטא. ויפג לבו ויפלא ויתמה עד מאוד. וילך ויבוא בעצמו אל אהל איש האלהים ויכירע וישתחוה לאפיו, ויספר למשה כל הדברים האלה אשר נעשו. ויאמר עוד, בי אדוני איש האלהים, הנני קודם רואתי פניך פני אלהים אמרתי אך אולי הצייר שגה במלאכתו, לבעבור חכמי מפורסמים לבקאים מאד בחכמת [הפיזינאמא] ואין דוגמתם. אך עתה אחרי ראותי כי תמונתך מכוונת אל הציור אשר הביא הצייר, לא נותר בי אלא אשמה רק לומר כי חכמי בגדו בי, וכי חכמי אליל הם וחכמת מה להם, והם אוכלי שולחני, ויתעניו מאד בהבליהם. ויען משה איש האלהים ויאמר, לא כן. גם הצייר, גם חכמיך נפלאים הם בידעתם וחכמתם. אולם דע לך. כי לולי הייתי בטבע באמת כפי ששמעת מדותי, לא טוב אנכי מבול עץ בש. כי גם ממנו נמנעו ונחשכו כל חסרונות האדם. ואם כן, הכי בעבור זה אחיה יקר בעיני אלהים ואדם. אמנם כן ידידי. לא אבוש לומר לך, כי כל החסרונות אשר שפטו עלי חכמיך, כולם קשורים בי בטבע, ואפשר עוד יותר מאשר שפטו חכמיך. ואני בכח אלהי הנה התחזקתי ורדתי וכבשתי אותם, עד אשר קניתי לי הפוכם לטבע שני, ולכן ובעבור זה יקרתי והתכבדתי בשמים ממעל ובארץ מתחת, וכו' עכ"ל התפארת ישראל לעניינן.

בפרדס יוסף החדש עה"ת (חובר ונערך ע"י הגאון רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א) כרך שמיני (במדבר ב'), (עמו' תשע"ד-תשע"ו) כתב באות י' וז"ל: "זאת חוקת התורה" (י"ט, ב). בסה"ק אור פני משה להרה"ק מפשווארסק זצ"ל ביאר הפסוק כאן עפ"י המסופר ממלך אחד ששלח לצייר את פניו של משה רבינו ע"ה וצייר אומן צייר אותו. וכשראה אח"כ אחד המבין בחכמת הפרצוף את הציור נבהל, שראה בפניו של משה רבינו ע"ה שחלילה יב בו מידות רעות וכדו', ושאל את משה רבינו ע"ה לפשר הדברים וענה לו, שאדברבה, זוהי הגדלות של האדם, שגולד עם מידות רעות ושובר תאוותיו ע"ש באריכות איך שביאר הפסוקים כאן לפי"ז ע"ש היטב בד"ק.

והנה ידוע, כי בתפארת ישראל (סופ"ד דקידושין אות ע"ז) הביא סיפור זה, ובהגהות תפארת יעקב על התפארת ישראל כתב, שכעין סיפור זה נזכר בשיטמ"ק סופ"ג דנדרים, אך שם מסופר סיפור כזה על חכם אחד ולא על משה רבינו ע"ש. גם בספר מדרש אליהו לרבי אליהו הכהן האתמרי נדפס סיפור כזה על אריסטו ע"ש, וראה גם בספר משנות יעקב לר"י בן נעים שסיפר כיו"ב על שני חכמים ע"ש. אך על משה רבינו לא נמצא כן אלא בספר נועם המידות (סימן ע"ח אות ב') ובספר אור פני משה הנ"ל ע"ש. והרבה מצדיקי הדורות קיבלו ג"כ סיפור זה כאמיתי, לגבי משה רבינו, עיין בספר פרי הארץ (פרשת בלק) ובדגל מחנה אפרים (סו"פ כי-תשא) בשם הבעש"ט זי"ע, וע"ע בספר תשואות חן (פרשת תולדות) ובקדושת לוי (פרשת תרומה). ועוד בישמח משה (פרשת קרח) ובייטב לב (פרשת מטות) ע"ש היטב וכן בספר רב טוב (פרשת משפטים) ע"ש היטב בכל הנ"ל דמבואר להדיא ענין זה דמשה רבינו היה מטבעו רע וכו' ועיין גם בסדורו של שבת (שורש ו' ענף ג' אות י"ד) שהביא בשם האר"י הקדוש דמשה רבינו היה לו ניצוצות הרעים של הבל ושל קרח ותיקנם ע"ש היטב.

אכן, בירושלים יצא בשנת תרנ"ח קונטרס בשם "כליל תפארת" מהמגיד הירושלמי רבי חיים יצחק אהרן מוילקומירר ז"ל שיצא בתקיפות נגד דברי התפארת ישראל הנ"ל, והביא גם בשם הגאון מהר"ל דיסקין זצ"ל שיצא בתוקף נגד דברי התפארת ישראל ע"ש באריכות. גם הגאון האדר"ת בהסכמתו לקונטרס הנ"ל מצטרף בתוקף לדבריו. גם נדפס עוד קונטרס בירושלים באותם השנים בשם "קנאת האמת" נגד הענין הנ"ל, אך כאמור לעיל, רוב צדיקי הדורות, קדושי עליון, קיבלו סיפור זה כמהימין ונכון, ואה גם בספר דברי נפתלי (פרשת נח) דברים נמרצים לחזק המסורה הזו ע"ש.

וע"ע בלקוטי שיחות לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל (חלק ט"ז עמ' 52) בזה ועוד בספר השיחות מאדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל (תשש"ט-עמ' 593) ע"ש היטב. ובמהדורת המשניות של אל המקורות (ירושלים תשט"ז) השמיטו דברי התפארת ישראל ע"ש. והוא דבר שלא יעשה, שפסקו הלכה בדבר שהתבאר לעיל דיש כמה וכמה דעות בענין והרי האור פני משה שנדפס שנים רבות לפני התפארת"א מביא זאת וכנ"ל. ובשו"ת מהרש"ם (ח"ג סימן רנ"ו) מביא שמקור הדברים בספר בן המלך והנויר ע"ש, ואיך אפשר לבד להשמיט ענין כזה מהספר. וע"ע בתכלת מרדכי להגאון המהרש"ם זצ"ל (פרשת קרח סוף אות ה) בזה, ובספר מגדים חדשים עמ"ס ברכות (ל"ג ע"ב) שהביא בענין זה חדשות מספר מנחה בלולה וזכר יהוסף ע"ש היטב. וראה מש"כ ידידי רבי ישכר דב

למעריב בשבת, דאז חוזרים הנשמות לגיהנם, ועל כן אין לאכול סעודה שלישית בין מנחה למעריב, אלא יאכל אותה קודם מנחה (תוספות והרא"ש ומרדכי פרק ע"פ). ויש אומרים דיותר טוב להתפלל מנחה תחלה (רמב"ם וטור והגמ"ר והגמ"ר פ"ל ואגור), וכן נוהגים לכתחלה בכל מדינות אלו, ומכל מקום אין לשנות מים מן הנהרות, אבל בבית שרי, וכל שכן שאר משקין דשרי (הגמ"ר פ"ל). ויש אומרים דאין אסור אלא תוך י"ב חודש על אביו ואמו (אגודה ומרדכי פ' ע"פ). ויש אומרים דאסור זה של שתיית מים אינו רק בערב שבת (תוספות והרא"ש ומרדכי בשם ר' משולם והגמ"ר), עכ"ל. והרבה מפרשים נתקשו בזה מהו הענין שלא לשנות בערב שבת.

אבל לפי דברינו הנ"ל אתי שפיר ב' הקושיות, א) כיון שההסתלקות של משה רבינו ע"ה התחילה כבר בערב שבת, מיושב הקושיא איך היה יכול לכתוב ה"ג ספרי תורות, שכתבן ביום ערב שבת. ב) וגם מיושב דברי הרמ"א שיש נוהגין איסור זה שלא לשנות בערב שבת, כי היציאת נשמה של משה רבינו התחילה כבר בערב שבת בין השמשות, ודו"ק בכל זה כי נכון הוא בס"ד.

וכעת אשים קנאי למילין היות כי קדושת שבת ממשמש ובא, ואצא ואומר שלום רב.

הכ"ד

אלכסנדר אליעזר קנאפפלר

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס 'גם אני אודך'

לכבוד הגה"צ ציס"ע בלעה"ר ריחמ"א שליט"א
ראיתי קונטרס הנפלא "רעיא מהימנא" על משה רבינו ע"ה. וראיתי שהארכתם בענין שמה רבינו התפלל הרבה שיכנס לארץ ישראל. ע"ש.
ובס"ד עלה בדעתי רמו, "משה", ר"ת "היתפלל מיאד שייכנס", רמו שמה רבינו התפלל מאד שיכנס לארץ ישראל. והבן.

ברכת כהנים באהבה כעיתר

גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס 'גם אני אודך'

ו"פרדס יוסף החדש' על המועדים.

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס 'גם אני אודך' ו"פרדס יוסף החדש' על המועדים.

בס"ד

אייר תשע"ז

משה רבינו הפך כל מידותיו לטובה

לכבוד הגאון האדיר רבי ר' יוסף חיים מסעוד אבוחצירא שליט"א.
על משה רבינו, שהיה צייר שצירו, וראה שהיה לו מידות רעות, והפכן משה רבינו לטובה.
וצירתי בס"ד מפרדס יוסף החדש פרשת חוקת מאמר ארוך. ועוד בפרשת בלק משכ"ב, ע"ש.

[א"י ריחמ"א וכמובא בתפארת ישראל (ביכין) על מסכת קידושין (פ"ד מ"ד, אות ע"ז) (וכמו שמצויין להלן, בפרדס יוסף), על מאמר המשנה "טוב שברופאים לגיהנם" וז"ל: וכו' כשהוציא משה רבינו ע"ה את ישראל ממצרים, שמעו עמים ירגזון וגו', ויתמהו מאד על זה האיש משה, כי על ידו נעשו כל הגבורות והנפלאות האלו. ולכן התעורר מלך ערבי אחד וישלח צייר מובחר לצייר תמונת המנהיג הגדול הזה ולהביאו אליו. וילך הצייר ויציר תמונתו ויביאהו לפני המלך. וישלח שוב המלך ויביא ויאסף יחדיו כל חכמי חרשים אשר לו, וישאל להם לשפוט פי פרי פרצוף פניו של משה כפי המצוייר, לדעת תכונת טבעו ומדותיו, ובמה כוחו גדול. וישיבו כל החכמים יחדיו אל המלך ויאמרו, אם נשפוט על פי ציור קלסתר פניו של האיש הזה המפורסם לגדול, נאמר לאדונינו כי הוא רע מעללים, בגאות וחמדת הממון ובשרירות הלב, ובכל חסרונות שבעולם שיגנו נפש אדם המעלה. ויקצוף המלך מאד ויאמר, מה זה. הכי תתעללו בי. הלא בכל אלה שמעתי מכל עבר ופינה בהפך מזה האיש הגדול. ויחרדו האנשים מאד. וישיבו את המלך בשפל קול התחנה, ויתנצלו את עצמם הצייר והחכמים, כל אחד בחסרון ידיעת חברו. הצייר אמר, אני ציירתי כהוגן, והחכמים שגו בידעתם, והחכמים גללו כל החסרון על הצייר

⁷ א"י ריחמ"א: מכתב זה כבר נכתב בעבר והרה"ג עליון הזכיר לי את המכתב ושלחו אלי שוב וישי"כ על זאת.

ה עמ' לב) האריך בשבח המנהג, והעיר מהר"מ מאזוז נר"ו שם (גליון ו עמ' ה) שלא ראו דבריו בקובץ אור תורה (תשרי תשמ"ח עמ' יב) ואילו תשמ"ח עמ' תתרט) שהביא שכן היה המנהג בבחי"ן האיטלקי בירושלם, ושכן נהג מהר"ט אלגאזי להכניס ראשו תחת ידי מהר"ר יוסף הכהן. והוסיף שגם מהר"ז בעל התניא היה לוקח את נכדו הרב צמח צדק תחת כנפי טליתו, כמובא בס' היום יום (ט"ו תשרי תש"ד).

וע"ע בס' מגן אבות למהר"מ לבהר"מ משי"כ בזה. גם ראיתי (בעמ' ה) שדן בענין מצות כבוד אב ואם אם היא מצוה שבין אדם למקום או בין אדם לחבירו - הנה במנחת חינוך (מצוה לג) הסתפק אי מצות כבוד אב ואם היא מצוה שבין אדם למקום או שבין אדם לחבירו. ע"ש. ומהר"מ גרוס נר"ו (מח"ס משפט האבידה ועוד) בתשובה העיר בזה מדברי הרמב"ם בפיחמ"ש (ריש פאה). ועי' בקובץ מרי"ח ניוח (גליון צה עמ' טו) מה שהובא בזה מדברי האחרונים. וע"ע בס' למען יאריכון ימך (עמ' יד אות ג) ובילקוט יוסף (מהדורת תשס"ד), א"ח סי' ס אות ו) ובקובץ מרי"ח ניוח (גליון עד דף טו ע"ב).

ובמה שכתב להסתפק (בדף י ע"א) כשאשתו הדליקה במקומו בליל א' דחנוכה, אם יברך שהחיינו בליל ב' - הנה נחלקו בזה האחרונים, עי' בב"ח (סימן תרעו) ובשכנ"ג (הגה"ט אות ב) ובמג"א (אות ב) ובא"ר (אות ה) ובאליה זוטא (אות ג) ובפמ"ג (א"א אות ב) ובמשנ"ב (אות ז) ובכף החיים (אות כו). ואב ובנו שראו פסקו דספק ברכות להקל, הלא הם מהר"ע יוסף ז"ל (בס' משיעורי הראש"ל שיעור עב דף קמה ע"א) ובנו מהר"ד נר"ו (בס' תורת המועדים על חנוכה סימן ב סעיף טו וסימן ו סעיף יג. ע"ש).

גם ראיתי שכתב מעלתו (בדף כ סעי"ב) שלא ידע המקור לשפוך יין המכות לכלי שבור - הנה כן כתב בכף החיים (סימן תעג אות קסד) בשם הרב משנת חסידים, וטעמו שכן רומז אל הקליפה הנקרא אור, והוסיף שכי"כ גם בסידור נהורא השלם. וע"ע בס' אוצר מנהגי חב"ד (סימן קה) משי"כ בזה.

בברכה והוקרה רבה
משה פרץ

מגילה עפה

ריחמ"א ס"ט
עורך ומחבר גליון מריח ניוח
עפולה.

השבוע נשאלתי ע"י האברך היקר הרה"ג יקיר שמו שליט"א (עפולה) בענין המובא בנוסח השאלה דלהלן, וביקש ממני לפרסם שאלה זו אצל כמה תלמידי חכמים, ובי"ה כמה וכמה תלמידי חכמים חשובים ענו לי תשובה על השאלה הנ"ל ואביא לקמן את כל התשובות כפי סדר קבלתם. תודה רבה לכל הת"ח שענו והשיבו וטרחו בשאלה זו, ה' ישמח אותם ויתן להם אריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות טובה ונהורא מעליא אכי"ר.

זה נוסח השאלה:

בס"ד

לכבוד הרה"ג שלום וברכה וכט"ס!

אחדשכתה"ט כנאה וכיאה באהבה רבה!

מעשה שהיה כלה שבאה לטבול במקוה והיא כלה מיוצאי אתיופיה ועשתה קליעות בשערותיה כדרך יהודי אתיופיה, וקליעות אלו הם מעשה אומנות הלוקח כמה שעות, האם היא יכולה לטבול כך או שצריכה להתיר את כל הקליעות שלקחו כמה שעות. והאם יש צדדים להתיר באופן שהיא רק שומרת מסורת, ויש חשש שאם תאמר לו להתיר את הכל לא טבול כלל.

ואשמח מאוד אם כבודו יוכל להשיב לי על שאלתי זאת. ברוכים תהיו רן יוסף חיים מסעוד אבוחצירא מח"ס מריח ניוח עפולה.

תשובות לשאלה הנ ל:

א

הרה"ג אליהו כהן שליט"א
מח"ס מעדני המלך ג"ח
אשדוד.
בי"ה

קלויזנר שליט"א בענין זה בקובץ "הערות התמימים ואנ"ש" (ברניא צרפת, גליון ט"ז-תשל"ח) ע"ש ותורה נחת.

ובעצם הענין המובא לעיל באור פני משה, שמשה רבינו ענה לאותו מומחה לחכמת הפרצוף, שעדיף אחד שנוגד במידות רעות ועובד עליהם והשתנה לטובה מאשר אחד שנוגד במידות טובות ראה בדבריו שם עיין בלקוטי יהודה פרשת שמות (עמ' י"ד) שכי"ק אדמו"ר בעל אמרי אמת זצ"ל הביא בשם ספר דרש משה שדן בענין זה מה מעולה יותר וע"ש מה שהעיד אדמו"ר זצ"ל בזה. וע"ע בספר ענף עץ אבות (עמוד 77) שהביא ג"כ בשם כי"ק אדמו"ר זצ"ל מגור ע"ש היטב. וע"ע בפרס יוסף (פרשת בראשית אות ק"ל). ועוד שם בפרשת שמות (אות כ"ה) ובהנהגות הגאון מפאביניץ זצ"ל שם, ועוד שם בפרשת שמות (אות ס"ז) ובפרשת כי תשא (אות קי"ד) משי"כ בענין זה בשם ספר אמת ליעקב מהגאון מליסא זצ"ל ע"ש.

ותלמידי אחד העירני מדברי רש"י (קהלת ז, א) עה"פ: "ויום המות מיום הולדו וגו' וז"ל רש"י: נולד מרים, אין הכל יודעין מה היא, מתה - נסתלקה הבאר, וכן אחרון בעמוד הענן, וכן משה במן ע"כ. מבואר ברש"י, דכשנולד משה לא ידעו מה היה, ולכאורה הרי נתמלא הבית כולו אורה וכפשת הדברים וכטענת אלו דס"ל דהסיפור הנ"ל לא יכול להיות נכון, ויש כאן מקום לבאר הדברים עפ"י הנ"ל ודו"ק היטב ויפה העיר.

(ו) ז"ל דהא דצדיקי הדורות קיבלו סיפור זה, היה כי רצו להדגיש כאן יסוד תורת הבעש"ט הקדוש, אדם יכול לשוב ע"י קבלה אמיתית ברגע אחד ולהתהפך בכל מהותו ויסודו, ולזה רמזו כאן ענין זה שמשה רבינו הגיע לדרגותיו הנוראות למרות מידותיו ומהותו שהיתה אחרת בתכלית וכי"ל ודו"ק היטב.

עוד בפרס יוסף הנ"ל כרך תשיעי (דברים א), פרשת ראה (עמוד תסא-תסג) כתב על הפסוק "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", וז"ל: ידידי הגי' יחיאל בויס שליט"א פ' כאן באופן נפלא די"ל דמשה רבינו אמר לבני ישראל: "ראה אנכי", ראו אותי, כי נולדתי במידות רעות ועבדתי כ"כ על עצמי עד שנהיית כפי שאני, והיינו עפ"י מה שמוזכר בסה"ק לגבי משה רבינו כן שנוגד במידות רעות ושינה עצמו בעבודתו בקודש. וממילא ילמד כל אחד ממשנה רבינו שיכול לשנות עצמו, ואי יש לפניכם ברכה וקללה וזכרת בחיים ודפח"ח.

ויש לציין למשי"כ בשו"ת מהרש"ם (חלק ז סימן מ') בנידון עשיית אי שרי והביא מהסיפור הנ"ל ע"ש היטב וע"ע במבוא מאדמור מביאלא-לוגו שליט"א לספר זכרון משלי (עמוד קפ"ט) בזה. ע"כ מפרס יוסף החדש, להגאון הגדול רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א.

ואכתוב לכם עוד ב' פירושים במקרא בענין זה, שזכיתי לשמוע מכ"ק מרן האדמו"ר משומרי אמונים בעל "חוקי חיים" זיע"א.

א) שמעתי בקידושא רבא פרשת בראשית תשי"ע, על הכתוב (דברים ל"ד, י"ב) "ולכל היד החזקה, ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל", שפירש האדמו"ר זצוקלה"ה, "ולכל היד החזקה", היינו שלקח משה עצמו בידו בחוזקה, להתגבר על מידותיו הרעות, ולהפכם לטוב, ודו"ק, עכ"ל, ודפח"ח.

ב) ומלפני הרבה שנים שמעתי עוד לבאר מכ"ק האדמו"ר זצוקלה"ה, על הפסוק (שמות ב', י"ב) "ויד את המצרי ויטמנהו בחול", שיש לפרש על פי מה שכתב בקדושת לוי (פרשת תרומה), ועוד: שמלך אחד שלח לצייר את דמותו של משה רבינו ע"ה, וכשהתבונן המלך בציר שהביאו לפניו, נדהם לראות בו איש עם כל המידות הרעות עד ששלח לו משה כי אכן נולד עם כל המידות רעות שבעולם, אלא שהפכם לטוב, ע"כ.

והנה מידות רעות הללו לא השליך משה לגמרי, אלא החזיקם אצלו למשמרת לעת מצוא, כדי להנקם מאויבי ה', והיה כדוגמת לבושי "חול" ללבושם בעת הצורך, וזהו שאמר הכתוב "ויד את המצרי ויטמנהו בחול", היינו שהיכה המצרי באמצעות המידות אשר נולד בהם, והיו אצלו כלבושי חול. עכ"ל ודפח"ח.

ביקרא דאורייתא
גמליאל הכהן רבינוביץ
מח"ס "גם אני אודך"
ו"פרס יוסף החדש" על המועדים.

ע"כ מכתבים בענין הקונטרס רעיא מהימנא

הרה"ג משה פרץ שליט"א
מקסיקו.

לכבוד ידידי כמוהר"ר ריח"מ אביחצירא נר"ו
שמחתי לקבל את גליון פרשת תצוה, וראיתי שם (בדף ה ע"ב) שכ' בשם מהר"א בקשי דורון נר"ו בשבח מנהג מערב הפנימי שהאב מניח ידו על ראש בנו בשעת ברכת כהנים - הנה גם בק' כתר מלוכה (גליון

